

T.a.v. de lijsttrekkers voor de Provinciale Statenverkiezingen
Kopie aan Provinciale Staten en Limburgse colleges en gemeenteraden

Steegstraat 5
Postbus 960
6040 AZ Roermond

T 0475 - 38 17 77
F 0475 - 38 18 47

www.lltb.nl
KvK 12045362

Kenmerk: 157/RB/MC/LLTB
Behandeld door: Roel Boots
Betreft: Boeren en tuinders houden Limburg gezond!
Bijlage(n): --
Datum: 21 maart 2019

Geachte lijsttrekkers,

De verkiezingen voor Provinciale Staten zijn geweest. Nu is het tijd om een nieuwe, stabiele coalitie te vormen, waarmee Limburg de komende vier jaar vooruit kan. Een coalitie die net als de agrarische sector de uitdagingen met een positieve blik bekijkt. Een coalitie die kansen ziet en pakt. Een coalitie die vanuit de feiten en cijfers beleid maakt. Samen met partners, zoals de Limburgse Land- en Tuinbouwbond (LLTB). De LLTB staat klaar om samen met u na te denken over hoe we Limburg nóg sterker en gezonder kunnen maken.

De agrarische sector is onderdeel van de oplossingen voor uiteenlopende uitdagingen, waarmee de samenleving te maken heeft. En als het de samenleving anno 2019 ergens niet aan schort, dan zijn het uitdagingen. Of dat nou is op het gebied van economie en klimaat, volksgezondheid en milieu, de arbeidsmarkt, infrastructuur of veiligheid, de LLTB zit voor al deze onderwerpen aan tafel bij beleids- en opiniemakers. Waarom? Omdat we als agrarische sector onderdeel zijn van de maatschappij. Wij zijn de samenleving, net als u en alle andere inwoners van onze prachtige provincie. Omdat we het belangrijk vinden mee te denken over - en mee te werken aan - oplossingen en omdat we voor veel van die uitdagingen de handschoen al hebben opgepakt.

Boeren en tuinders hebben onherroepelijk invloed op de leefomgeving. Dat brengt een enorme verantwoordelijkheid met zich mee. Een verantwoordelijkheid die we graag dragen, maar waarbij we wel de steun van onze omgeving en u als politici nodig hebben. We zorgen voor voldoende veilig en gezond voedsel, werkgelegenheid, een bloeiende regionale, nationale en internationale economie en die typische, Limburgse landschappen waar Limburgers en toeristen zo van genieten.

Boeren en tuinders houden Limburg gezond. Op de volgende pagina's leest u waarom. De LLTB gaat graag met u in gesprek om de kansen te bespreken hoe agrarische ondernemers Limburg de komende vier jaar nóg gezonder kunnen maken. Alvast dank voor uw aandacht.

Met vriendelijke groet,

Léon Faassen
voorzitter LLTB

Bas Boots
algemeen directeur LLTB

Voedsel en gezondheid

Boeren en tuinders zijn primair voedselproducenten en dragen met hun producten bij aan het algemene welzijn. Zij voelen de verantwoordelijkheid dat er voor nu en de generaties na ons genoeg gezond en veilig eten is, voor mens en dier.

Met de productie van gezond, veilig en smaakvol voedsel tegen een eerlijke prijs, leveren boeren en tuinders een bijdrage aan de maatschappelijke opdracht van voedselzekerheid en de zorg voor gezondheid van mens en dier. Daarmee leveren zij ook een belangrijke bijdrage aan de economie. Dat voedsel produceren we met respect voor de kwaliteit van het water, de bodem en de grondstoffen die we benutten. De omstandigheden in Nederland zijn gunstig voor de productie van voedsel, maar ook voor sierteelt en groenbeleving.

Consumenten willen weten waar hun eten vandaan komt en hoe het wordt geproduceerd. De producent moet een gezicht hebben. Steeds meer consumenten zien de potentie en de waarde van eten als basis voor hun eigen gezondheid. We ontwikkelen concepten met die extra waarde, we werken samen met afzetorganisaties aan sterke ketens en staan garant voor een hoge kwaliteitsstandaard.

Voedselzekerheid betekent efficiënt en verstandig omgaan met grond- en hulpstoffen, het sluiten van kringlopen op regionale schaal, de verwaarding van mest, het verbeteren van de bodemvruchtbaarheid en werken volgens productiemethoden de ambitie in zich hebben om tot nul emissie te komen. Dat is goed voor ons en de generaties na ons, maar zeker voor de gezondheid van mensen in de directe omgeving.

We willen vooruit op de volgende dossiers:

- Reduceren van geur-, ammoniak- en fijnstofemissies voor een gezonde leefomgeving.
- Via boerderijeducatie en publieksevenementen als Kom in de Kas en Loeren bij de Boeren kennis over voedsel en de productie daarvan bevorderen bij jong en oud.
- Inzetten op innovatie om op efficiënte wijze voldoende veilig en gezond voedsel te produceren.

Klimaat en energie

De effecten van de klimaatverandering zetten de voedselproductie onder druk. Dat is voor boeren en tuinders een bedreiging, maar wij zien het ook als een kans en een uitdaging. Agrarische bedrijven kunnen een forse bijdrage leveren aan de maatschappelijke opgave CO2-emissies te reduceren en Limburg klimaatbestendig te maken.

Terugdringen van emissies van broeikasgassen uit de veehouderij door slimme stalsystemen en mestverwerking is een aanpak waar wij met ondernemers aan werken. Mestverwaarding betekent het omzetten van een reststroom naar hoogwaardige producten.

We ondersteunen de samenwerking van boeren in het verwerken van biomassa voor bijvoorbeeld energieproductie, in samenwerking met tuinders lopen diverse energiebesparingsprojecten, tuinders leveren energie uit de kas terug aan het net en boeren met zonnecellen op het dak en een windmolen op het erf zijn nu al leverancier van stroom aan de buurt.

Boeren leggen koolstof vast in de bodem en producten en verminderen zo de uitstoot van broeikasgas. Dat is én goed voor het milieu én goed voor de bodem. Zo ontstaan energie- en klimaatneutrale kringlopen en dragen wij bij aan de klimaatdoelen.

De circulaire economie wordt steeds meer een gegeven. Het vervaardigen van agrarische producten (voedsel, sierteelt, pootgoed en belevingsproducten) en het leveren diensten bieden volop kansen voor het realiseren van klimaatdoelen. Daarbij is ook de waterbalans een belangrijk onderdeel.

Samen met de provincie, Waterschap Limburg en andere stakeholders, zoals de terreinbeherende instanties, kunnen we initiatieven vanuit de regio stimuleren en zoveel mogelijk aansluiten op de Limburgse Energie en Klimaat Transitie Aanpak. Samen maken we de agrosector nóg meer de spons

van Limburg door water enerzijds te conserveren en anderzijds snel weg te kunnen loodsen in tijden van extreme neerslag. Dat betekent een watersysteem dat water kan vasthouden en adequaat afvoeren. Wij nemen daarin onze verantwoordelijkheid en dringen erop aan dat ook het stedelijk gebied meer inspanningen gaat leveren om water vast te houden en te bergen.

We willen vooruit op de volgende dossiers:

- Voorkomen van wateroverlast en droogteschade door het watersysteem klimaatbestendig in te richten.
- Verbeteren van de waterkwaliteit door een betere benutting van grondstoffen en middelen.
- Bevorderen van de biodiversiteit door het optimaliseren van bodemgezondheid.

Economie en werkgelegenheid

Boeren en tuinders vormen van oudsher de economische ruggengraat van elke regio en zijn als leverancier van grondstoffen, eindproducten en diensten nauw verbonden met vrijwel alle economische activiteiten die daar plaatsvinden.

Ondernemers en bedrijvigheid zijn vereisten voor een vitaal Limburg. Ze zorgen voor werkgelegenheid en dragen bij aan leefbaar in de stad en op het platteland. Belangrijk is dat er ontwikkelingsruimte is voor bedrijven, fysiek en op het gebied van regelgeving.

Waar veel werk te verzetten is, zijn soms ook gewoon handjes nodig. Het personeelstekort in Limburg neemt hand over hand toe. Het aantal ondernemers dat door gebrek aan personeel belemmeringen in de productie ervaart, groeit snel. Ook de agrosector staat hierin voor een uitdaging. De agrarische sector wil daarom optimaal gebruik maken van de kansen die de Human Capital Agenda biedt, bijvoorbeeld door middel van om- en bijscholing, het inzetten van alternatieve werkgroepen, zoals gepensioneerden. Een onderwerp dat voor onze sector zwaar weegt, is het verbeteren van huisvestingsmogelijkheden.

Daarnaast is in de sector steeds meer vraag naar hoger opgeleid personeel om het steeds stijgende kennisniveau te faciliteren, de voorlopersrol op het gebied van robotica en automatisering te behouden en innovaties te stimuleren via participaties in bijvoorbeeld de kennisas en Brightlands.

Het buitenland houdt de Nederlandse agrosector met argusogen in de gaten. We exporteren dan ook niet alleen producten over de hele wereld, maar ook kennis. Zonder primaire agrarische sector in Limburg hebben we ook geen toegevoegde waarde meer voor de kennisindustrie.

We willen vooruit op de volgende dossiers:

- Verder ontwikkelen en stimuleren van de kennisas aan de hand van de Triple Helix van overheid, onderwijs en ondernemers.
- Verder uitwerken van de Limburgse aanpak arbeidsmigranten en huisvesting om tekorten aan personeel in de regio in te vullen.
- Samen met onze partners in Ondernemend Limburg blijven werken aan een gezond en aantrekkelijk ondernemersklimaat.

Vitaal platteland

Van oorsprong is het platteland het domein van boeren en tuinders, natuurbeheerders en de bewoners van de dorpen en buurtschappen die sterk met elkaar verbonden waren. Dat gevoel van verbondenheid moet terugkomen.

Een vitaal platteland gaat ook over welzijn, welbevinden en veiligheid in het buitengebied.

We zetten in op een duurzame verbinding met de stad, omdat die niet zonder het platteland kan voor haar eigen ambities, zoals gezonde voeding, groene energie, natuur, biodiversiteit, beleving en tal van

andere functies die bijdragen aan welzijn en geluk. Andersom geldt het net zo goed. We kunnen niet zonder elkaar.

We zetten ons in voor een leefbaar en vitaal platteland, voor nu en in de toekomst, waarbij de focus voor vitalisering ligt op klimaatbijdrage, waterberging, gezondheid, het creëren van nieuwe economische dragers, behoud van voorzieningen, verbinden van de stad en platteland en draagvlak voor land- en tuinbouw.

Een waardevol cultuurlandschap vraagt aandacht en inspanning en ook voor de agrarische sector geldt dat tijd kostbaar is. Boeren en tuinders zorgen met alle liefde voor het landschap. Een landschapsfonds, waaruit dat beheer kan worden betaald, zou daar een mooie uitkomst in bieden.

In Limburg zien we een steeds sterkere verwevenheid van boven en onderwereld. Ook in het buitengebied is deze ondermijnende criminaliteit op vele manieren aanwezig. Het buitengebied is een gewild doelwit voor criminelen. De LLTB wil samen met diverse instanties en overheden daarop intensiever tegengas bieden door bewustwording en door actiemogelijkheden te bieden voor overheden en ondernemers.

We willen vooruit op de volgende dossiers:

- Met oog voor de omgeving zorgen voor een mooi landschap, waarbij natuurinclusieve landbouw een verbindende factor is tussen boer en burger.
- Mede met behulp van het Landschapsfonds werken aan het verbeteren van de leefbaarheid in Limburg, zodat de provincie aantrekkelijk blijft om in te werken, te wonen en te leven.
- Bijdragen aan een aantrekkelijk en veilig buitengebied, waarvan bewoners, recreanten en ondernemers optimaal kunnen genieten.

BOEREN EN TUINDERS HOUDEN

LIMBURG GEZOND!

De land- en tuinbouw dragen in Limburg goeddeels voor 8% bij aan de economie en in enkele gemeenten zelfs tot 20%.

De agrarische sector is verantwoordelijk voor de productie van voedsel en grondstoffen. Het water dat boeren en tuinders gebruiken, is bestemd voor het maken van uw eten, drinken en een groene leefomgeving.

We zijn goed voor zo'n 50.000 Limburgse banen.

Boeren en tuinders zorgen voor lekker en gezond voedsel.

Ook bomen en planten die in uw tuin staan, worden door tuinders grootgebracht. Net als de bloemen op uw kerstkaartje.

Meer dan de helft van het Limburgse grondoppervlak wordt aangeplant door boeren en tuinders.

Boeren en tuinders zijn de grootste opwekkers van duurzame en groene energie.

Agarische ondernemers zorgen voor een aantrekkelijk landschap voor recreanten, recreanten en toeristen.

Boeren en tuinders werken elke dag keihard voor ons eten, het landschap en de samenleving als geheel. We staan er misschien niet altijd bij stil, maar voordat we een bosje bloemen in de vaas of een magiërtje op tafel zetten, zit daar al veel boerenwerk in. De land- en tuinbouw zijn onderdeel van de oplossingen voor tal van uitdagingen, waarmee de hele samenleving te maken heeft. Van gezonde voeding tot werkgelegenheid, van economische groei tot de klimaatopgaven en van het leefbaar houden van het platteland tot het zorgen voor een groene leefomgeving. Daar zijn we trots op. Boeren en tuinders houden Limburg gezond.

Zelf zien hoe boeren en tuinders Limburg gezond houden? Kom ons op zondag 7 april naar Koningin Beatrix op maandag 26 april naar Icoon bij de Bilt.

Volg de LLTB op [f](https://www.facebook.com/lltb) [i](https://www.instagram.com/lltb) [y](https://www.youtube.com/lltb)

lltb
Anders Durven Doen

www.koninkrijk.nl/landbouw

www.boeren.nl

[Klik voor vergroting](#)

Kijk voor meer feiten en onderbouwing op www.lltb.nl/feiten